

ЗАМАН

Газета издається на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КЪЫРАЛ ЖУМУШЛА

Юрий Коков Рауль Хаджимбаны алгъышлагъанды

Бирси кюн Сухуми шахарда Къабарты-Малкъарны Башчысыны къуллугун божаллы халда толтурган Юрий Коков Рауль Хаджимбаны Абхазияны Президентини къуллугуна салынганына аталган къууанча къатышканды.

Халкъга эм къыралга тюз ниетли къуллукъ этеригине ант этип башагандан сора Р. Хаджимбага властыны миллет белгилерин - узун къаманы бла абхазлы хажы таякны - бергенди. Къабарты-Малкъар бла Абхазия эрттеден бери тутучлу байламлыкъ жюриетди. Аны

къыйын кюнлеринде республикабызда жашаганла хар не жаны бла да болушхандыла эм кел этдиргенди. Ол кюнлени эсде тутарга деп Нальчикде майданланы бирини атына «Абхазия» деп аталганды.

Юрий Коков Рауль Хаджимбаны Абхазияны Президентине сайланганы бла алгъышлагъанды. Тубешген кезиулеринде ала эки жанлы байламлыкъланы бирге ишлеуно андан ары кючлерге, бир бирге таянчаклыкъ этип ишлерге келишгенди.

КЪМР-ни Башчысыны къуллугун божаллы халда толтурганын бла Правительствоосуна пресс-службасы.

Жыйылыу

Законла чыгъарыучу органны комитетлери къуралгъандыла

КЪМР-ни Парламентини 5-чи чакъырылыуу депутатларыны жыйылыуларында законла чыгъарыучу органны комитетлери эмда аланы къауумлары къуралгъандыла. Аны спикер Татьяна Егорова бардырганды.

Биринчиден, бир-бир республикалы законлага тюрлениуле кийирилгенди. Аланы КРПФ-ни фракциясыны таматасы Борис Паштов кёргозгенди. Энди Парламентини спикерини жалаанда эки орунбасары боллукъду, дагъыда биринчи орунбасар деген къуллукъ кертилгенди.

къуралгъандыла. Татьяна Борисовна айтханга кёре, ала фракцияланы таматарлары бла кенгешип, алай жарашдырылгъандыла. Алай бла биринчи болуп Миллетле аралы халла жаны бла комитетни къаууму эмда аны башчысы айырылгъандыла. Регламентге кёре анга республикада жашаган халкъланы келечилери тенг халда сайланадыла. Башчылыкны уа юч миллетни келечилери этедиле: таулу, транспортлы эмда оруслу.

Промышленность, транспорт, связь эм жол мюлк эмда Регламент, депутат этика эмда Парламентни иши жаны бла

18-чи сентябрьде Парламентини жангы къаууму биринчи жыйылыуунда спикерни бир орунбасары сайланган эди. Бу къуллукъга Натби Бозиев тийишли кёрюлгенди. Бу жол а экинчи сайланганды.

Регламентге кёре бу къуллукъга кандидатны кепчюлюкно партиясы кёргозтеди. «Единая Россияны» фракциясы, алгъадан кенгешип, кандидатны сайлагъанды. «Биз бу къуллукъга Жанатайланы Салимни тийишли керебиз», - дегенди партияны фракциясыны башчысы Хазретали Бердов. Депутатла, аны жанлы болуп, бирча къол кётюргенди.

Ызы бла комитетлени къауумлары

комитетлени къауумлары да тохташдырылгъандыла. Алай, Татьяна Егорованы айтханына кёре, аланы башчыларына кандидатла бла байламлы консультацияла бардырыладыла. Болсада орунбасарла уа айырылгъандыла: Адалъбев Тлеужев эмда Хажимель Шанибов.

Ахырында спикер бу кюнледе Парламентте КЪМР-ни Башчысыны къуллугуна кандидатла Юрий Коковдан, Ирина Марьяшдан эмда Мусукланы Алийден документле келгенлерин билдирип, комитетле жыйылып, аланы сюзерге кереклисин эсертгенди. Жыйылыуда башха къурау вопросла да сюзюлгенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ЖКХ

Сергей СТЕПАШИН:

Оюла турган жашау юйледен кёчюрюню битеулю кёрюмдюлерине жалаанда Къабарты-Малкъарда жетишгенди

Гражданланы оюла турган юйледен кёчюрюню программасын жашауда бардырыу СКФО-ну субъектлеринде иги да артка къалганы кёрюню турады, дегенди ЖКХ-да реформала бардырырга себеплик этиуно фондуны къарауларыны советини председатели Сергей Степашин РФ-ни Президентини Указы къалай толтурулгъанларына аталып Владикавказда бардырылган кенгешде къарала туруп.

-1-чи сентябрьге болумга кёре СКФО-да жылны башындан бери жангы журтлагъа кёчюрюлгенлени саны битеулю кёрюмдю-

лени 58 процентин тутады. Бир жылга уа кёчюрюлгенле жалаанда 9 процент боладыла. Жылны ахырына дери уа жалаанда юч ай къалганды. Алай эсе уа, ашыгырмамы тюшерикди? Ол заманда качество жокъ боллукъду, дегенди П. Степашин.

Ол айтханга кёре, тенгешдирип къараганда, саулай къыралда гражданланы оюла турган жашау юйледен кёчюрюню кёрюмдюлери 138 процентди. СКФО-ну субъектлеринден битеулю кёрюмдюле толу ёлчмедде жалаанда Къабарты-Малкъар жетишгенди.

Интерфакс-Россей.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председателини орунбасарын сайлауно юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 11-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентни бегим этеди:

1. Къабарты-Малкъар Республиканы

Парламентини Председателини орунбасарына Жанатайланы Алийни жашы Салимни айырырга.

2. Бу Бегим къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели
Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №12-П-П

Т. ЕГОРОВА

Къуллукъга сапыу

Жанатайланы Салим - КЪМР-ни Парламентини Председателини орунбасары

25-чи сентябрьде законла чыгъарыучу баш органны депутатлары КЪМР-ни Парламентини Председателини орунбасарына Жанатайланы Салимни сайлагъандыла.

Аны жашау эм урунуу жолу. 1956 жылда Къазах ССР-ни Джамбул областыны Мерке районунда Мерке элде туугъанды. Бийик билими барды, инженер-механики, Москвада гидромелиоратив институтуно бошаганды.

1973 жылдан 1974 жылга дери Чегем районда «Родина» колхозда жокъ ташыучу болуп ишлегенди. 1974-1977 жыллада СССР-ни аскер - тенгиз флотунда къуллукъ этгенди. 1977 жылдан 1983 жылга дери Москвада гидромелиоратив институтда, КЪМКЪУ-да эл мюлкно механизациялау факультетинде окугъанды.

1983 жылдан 1995 жылга дери кезиуде - Чегемде суу салыу системаны управленясыны инженериди, КПСС-ни Чегем райкомунда инструкторду, пропаганда эм агитация бёлюмюно таматасыды, къурау бёлюмюно башчысыды, райкомну биринчи секретарыды, КЪМР-ни Чегем районда ырысханы къырал комитетини баш специалтиди. 1995 жылдан 2003 жылга дери кезиуде Чегем районну жер-жерли администрациясыны башчысыны орунбасары болганды. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини экинчи эм кючюно чакъырылыуларына депутатла айырылгъанды.

2009 жылда мартда Жанатайланы Салим Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини тёртюноч чакъырылыуу депутатна «Единая Россия» Битеурросей политика партияны Къабарты-Малкъар регион бёлюмюно тизмеси бла сайланганды. Законла чыгъарыучу органны Урунуу, социальный политика эм саулуукъ сакълау жаны бла комитетини председателине Миллетле аралы халла жаны бла комитетини членине айырылгъанды.

2014 жылда февральда Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысыны орунбасарыны къуллугуна салынганды. 2014 жылда сентябрьде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатна «Единая Россия» Битеурросей политика партияны Къабарты-Малкъар регион бёлюмюндөн сайланганды.

Къабарты-Малкъар республиканы Сыйлы грамотасы, РФ-ни Федеральны Жыйылыуу Федерация Советини Сыйлы грамотасы, КЪМР-ни Парламентини Сыйлы грамотасы бла сауаланганды, РФ-ни Федеральны Жыйылыуу Федерация Советини Председателини ыспасларына тийишли болганды, РФ-ни Федеральны Жыйылыууу Къырал Думасыны Парламентаризмни айнтыууга салган къыйыны ючюн белгиси бла сауаланганды.

КЪМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентине тозетиуле кийириуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентине (Право информацияны интернет порталы (www.pravo.gov.ru) быллай тозетиуле кийирирге;
- 7-чи статьяда «, биринчи орунбасарны да ары къошуп» деген сөзлени кетерирге;
- 8-чи статьяда:
  - а) 1-чи кесегинде «, ол санда биринчи заместители» деген сөзлени кетерирге;
  - б) 2-чи кесегинде «, биринчи орунбасары» деген сөзлени кетерирге;
  - 3) 10-чу статьяда:
    - а) 5-чи кесегини 1-чи пунктунда «, биринчи заместители» деген сөзлени кетерирге;
    - б) 6-чы кесегинде «, биринчи орунбасары» деген сөзлени кетерирге;
    - 4) 10-1-чи статьяны кючюн тас этенге санаргъа;
    - 5) 12-чи статьяны 3-чу кесегини экинчи абзацында «, Парламентини Председателини биринчи орунбасары» деген сөзлени кетерирге;
    - 6) 13-чу статьяны 1-чи кесегинде», Парламентини Председателини биринчи орунбасары» деген сөзлени кетерирге;
    - 7) 14-чу статьяда:
      - а) 2-чи кесегинде «, биринчи орунбасарны да ары къошуп» деген сөзлени кетерирге;

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели

Т.ЕГОРОВА

Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №11-П-П

«Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини комитетлерин къурауну юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини 2014 жылда 18-чи сентябрьде чыгарылган 8-П-П номерли Бегимине тозетиуле кийириуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. «Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини комитетлерин къурауну юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини 2014 жылда 18-чи сентябрьде чыгарылган 8-П-П номерли Бегимине тозетиуле кийириуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели

Т.ЕГОРОВА

Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №13-П-П

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Миллетле аралы халла жаны бла комитетини къауумуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 17-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Миллетле аралы халла жаны бла комитетини къауумуну Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини бу депутатларын айырыргъа;

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели

Т.ЕГОРОВА

Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №14-П-П

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Миллетле аралы халла жаны бла комитетини сопредседательлерин айырыуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 17-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Миллетле аралы халла жаны бла комитетини сопредседательлерине айырыргъа;

- 2-1-чи кесегинде «, биринчи» деген сөзлени кетерирге;
- 8) 15-чи статьяны 3-чу пунктунда «, Парламентини Председателини биринчи орунбасары» деген сөзлени кетерирге;
- 9) 29-чу статьяны 2-чи кесегинде «, биринчи» деген сөзлени кетерирге;
- 10) 33-чу статьяны 2-чи кесегинде «, аны биринчи орунбасары» деген сөзлени кетерирге;
- 11) 43-чу статьяны 3-чу кесегинде «, аны биринчи орунбасары» деген сөзлени кетерирге;
- 12) 47-чи статьяда:
  - а) 3-чу кесегинде «, Парламентини Председателини биринчи орунбасары» деген сөзлени кетерирге;
  - б) 5-чи кесегинде «, Парламентини Председателини биринчи орунбасары» деген сөзлени кетерирге;
  - 13) 50-чи статьяны 1-чи кесегинде «, биринчи орунбасары» деген сөзлени кетерирге.

2. Бу Бегим Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председателини биринчи орунбасары деген къуллукну кетерген республика закон кючюне кирген кюнден башлап жашауда бардырылады.

чыгарылган 8-П-П номерли Бегимини (Право информацияны интернет порталы (www.pravo.gov.ru) 1-чи пунктуну жетинчи абзацын жангыдан быллай жазаргъа:

2. Бу Бегим къабыл керюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Бердюжа Владимир Иванович Бирик Александр Сергеевич Ботталаны Батталны жашы Хадису Гемулары Юсюпно жашы Келлет Дзамихов Касбулат Фицевич Закураев Алим Мухамедович Карныш Сергей Александрович Маккаланы Хасанны жашы Махти Текушев Артур Александрович.

2. Бу Бегим къабыл керюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Закураев Алим Мухамедовичи 2. Бу Бегим къабыл керюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели

Т.ЕГОРОВА

Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №15-П-П

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Законодательство, къырал къурулуш эмда жер-жерли самоуправление жаны бла комитетини къауумуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 22-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Законодательство, къырал къурулуш эмда жер-жерли самоуправление жаны бла комитетини бу къауумуну къабыл керюрге:
  - Афасижев Юрий Сафарбиевич Бердов Хазратали Александрович
  - Дзамихов Касбулат Фицевич Закураев Алим Мухамедович

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели

Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №16-П-П

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Законлукъ эм право низам жаны бла комитетини къауумуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 22-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Законлукъ эм право низам жаны бла комитетини бу къауумуну къабыл керюрге:
  - Канаметов Замир Хачимович Кебеков Владимир Сафарбиевич Криво Михаил Николаевич

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели

Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №17-П-П

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Экономика, инвестицияла эмда предпринимательство жаны бла комитетини къауумуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 22-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Экономика, инвестицияла эмда предпринимательство жаны бла комитетини бу къауумуну къабыл керюрге:
  - Абазов Артур Султанович

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели

Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №18-П-П

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Бюджет, налога эм финансла жаны бла комитетини къауумуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 22-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Бюджет, налога эм финансла жаны бла комитетини бу къауумуну къабыл керюрге:
  - Азиков Азамат Гаданович Афасижев Юрий Сафарбиевич

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели

Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №19-П-П

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Билим беру, илму эмда жаш телюно ишлери жаны бла комитетини къауумуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 22-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Билим беру, илму эмда жаш телюно ишлери жаны бла комитетини бу къауумуну къабыл керюрге:
  - Азикова Светлана Гадановна Дадов Мурад Алиевич

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели

Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №20-П-П

Мальбахов Борис Хамидбиевич Маремухов Арсен Аминович Марьяш Нина Сергеевна Махотлов Азамат Хазреталиевич Кумалов Заурбек Магомедович.

2. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Законодательство, къырал къурулуш эмда жер-жерли самоуправление жаны бла комитетини председателине Бердов Хазратали Александровичи айырыргъа.
3. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Законодательство, къырал къурулуш эмда жер-жерли самоуправление жаны бла комитетини председателине Марьяш Нина Сергеевна Мовсисян Грант Олегович Попов Виктор Сергеевич Хуштов Асланбек Витальевич.
2. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Законлукъ эм право низам жаны бла комитетини председателине Мовсисян Грант Олеговичи айырыргъа.
3. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Законлукъ эм право низам жаны бла комитетини председателине Мовсисян Грант Олеговичи айырыргъа.

бла комитетини председателине орунбасарына Мальбахов Борис Хамидбиевичи айырыргъа.

4. Мальбахов Борис Хамидбиевич Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини президиумна киреди эмда аны бла бирге Законодательство, къырал къурулуш эмда жер-жерли самоуправление жаны бла комитетини председателине орунбасарына къуллугун хакъ алып бардырады деп тохташдырыргъа.
5. Бу Бегим къабыл керюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Т.ЕГОРОВА

бла комитетини председателине орунбасарына Криво Михаил Николаевичи айырыргъа.

4. Криво Михаил Николаевич Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини президиумна киреди эмда аны бла бирге Законлукъ эм право низам жаны бла комитетини председателине орунбасарына къуллугун хакъ алып бардырады деп тохташдырыргъа.
5. Бу Бегим къабыл керюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Т.ЕГОРОВА

принимательство жаны бла комитетини председателине Апшев Заур Борисовичи айырыргъа.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Экономика, инвестицияла эмда предпринимательство жаны бла комитетини председателине орунбасарына Войтов Алексей Ивановичи айырыргъа.
4. Бу Бегим къабыл керюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Т.ЕГОРОВА

налога эмда финансла жаны бла комитетини председателине Афашагов Михаил Галимовичи айырыргъа.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Бюджет, налога эмда финансла жаны бла комитетини председателине орунбасарына Улбашланы Магометни жашы Мухарбийи айырыргъа.
4. Бу Бегим къабыл керюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Т.ЕГОРОВА

беру, илму эмда жаш телюно ишлери жаны бла комитетини председателине Азикова Светлана Гадановнаны айырыргъа.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Билим беру, илму эмда жаш телюно ишлери жаны бла комитетини председателине орунбасарына Коротких Ольга Алексеевнаны айырыргъа.
4. Бу Бегим къабыл керюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Т.ЕГОРОВА

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Къурулуш, жашау журт-коммунальный мюлк эмда отлукъ-энергетика комплекс жаны бла комитетини къауумуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 22-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Къурулуш, жашау журт-коммунальный мюлк эмда отлукъ-энергетика комплекс жаны бла комитетини бу къауумун къабыл кёрюрге:

Абазов Артур Сулытанович
Бирюк Александр Сергеевич
Гриневич Валерий Владиславович

Залийханланы Михаилны жашы Эльдар
Костин Андрей Анатольевич
Махотлов Азамат Хазреталиевич

Насталаны Магометни жашы Алисолтан
Полов Виктор Сергеевич

Сумайланы Харунну жашы Ахмат
Хочулану Ибрагимни жашы Рамазан

2. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Къурулуш, жашау журт-коммунальный мюлк эмда отлукъ-энергетика комплекс жаны бла комитетини председателине Гриневич Валерий Владиславовични айырырга.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Къурулуш, жашау журт-коммунальный мюлк эмда отлукъ-энергетика комплекс жаны бла комитетини председателине орунбасарына Махотлов Азамат Хазреталиевични айырырга.

4. Бу Бегим къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели
Т. ЕГОРОВА
Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №21-П-П

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Спорт эм туризм жаны бла комитетини къауумуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 22-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Спорт эм туризм жаны бла комитетини бу къауумун къабыл кёрюрге:

Байдаланы Магометни жашы Далхат
Бечелланы Музафарны кызы Людмила
Войтов Алексей Иванович
Карданов Мурат Наусбиевич
Маккаланы Хасанны жашы Махти

Сумайланы Харунну жашы

Ахмат
Шевченко Александр Васильевич

2. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Спорт эм туризм жаны бла комитетини председателине Карданов Мурат Наусбиевични айырырга.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Спорт эм туризм жаны бла комитетини председателине орунбасарына Маккаланы Хасанны жашы Махтини айырырга.

4. Бу Бегим къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели
Т. ЕГОРОВА
Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №22-П-П

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Социальный политика, уруну эм саулукъ сакълау жаны бла комитетини къауумуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 22-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Социальный политика, уруну эм саулукъ сакълау жаны бла комитетини бу къауумун къабыл кёрюрге:

Бгажнокова Зурият Мухамедовна
Ботталаны Батталны жашы Хадис
Канаметов Замир Хачимович

Канунникова Татьяна Георгиевна
Коротких Ольга Алексеевна
Нагоева Римма Артаговна
Назранов Беслан Мухамедович

Тхагалегов Тимур Лялюшевич
Хасайтланы Лиза, Локъманны кызы

2. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Социальный политика, уруну эм саулукъ сакълау жаны бла комитетини председателине Бгажнокова Зурият Мухамедовнаны айырырга.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Социальный политика, уруну эм саулукъ сакълау жаны бла комитетини председателине орунбасарына Канунникова Татьяна Георгиевнаны айырырга.

4. Бу Бегим къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели
Т. ЕГОРОВА
Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №23-П-П

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Аграрный политика, экология, табиьгъатны хайырлануу эм жер бла байламлы халла жаны бла комитетини къауумуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 22-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Аграрный политика, экология, табиьгъатны хайырлануу эм жер бла байламлы халла жаны бла комитетини бу къауумун къабыл кёрюрге:

Азиков Азамат Гаднанович
Бердюжа Владимир Иванович

Виндижев Чарим Хамидбиевич
Дадов Муаед Алиевич
Маремуков Арсен Аминович
Мокъаланы Абулканы жашы Кемал
Шхагапсоев Сафарбий Хасанбиевич

Секреков Владимир Хусейнович
Хуштов Асланбек Витальевич
Шауаланы Пагону жашы Илияс
Ячный Игорь Владимирович

2. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Аграрный политика, экология, табиьгъатны хайырлануу эм жер

бла байламлы халла жаны бла комитетини председателине Мокъаланы Абулканы жашы Кемалны айырырга.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Аграрный политика, экология, табиьгъатны хайырлануу эм жер бла байламлы халла жаны бла комитетини председателине орунбасарына Шхагапсоев Сафарбий Хасанбиевични айырырга.

4. Бу Бегим къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели
Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №24-П-П

Т. ЕГОРОВА

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Культура, граждан обществову институтларын айнытуу эм асламлы информация органла жаны бла комитетини къауумуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 22-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Культура, граждан обществову институтларын айнытуу эм асламлы информация органла жаны бла комитетини бу къауумун къабыл кёрюрге:

Бечелланы Музафарны кызы Людмила

Кебеков Владимир Сафарбиевич
Наводничий Георгий Витальевич
Паштов Борис Султанович
Рахайланы Исмайлны жашы Анатолий

Таова Рита Руслановна
Текушев Артур Александрович
Хасайтланы Лиза, Локъманны кызы

2. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Культура, граждан обществову институтларын айнытуу эм асламлы информация органла жаны бла

комитетини председателине Паштов Борис Султановични айырырга.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Культура, граждан обществову институтларын айнытуу эм асламлы информация органла жаны бла комитетини председателине орунбасарына Наводничий Георгий Витальевични айырырга.

4. Бу Бегим къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели
Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №25-П-П

Т. ЕГОРОВА

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Промышленность, транспорт, связь эм жол мюлк жаны бла комитетини къауумуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 22-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Промышленность, транспорт, связь эм жол мюлк жаны бла комитетини бу къауумун къабыл кёрюрге:

Гугов Владимир Рашадович
Залийханланы Михаилны жашы Эльдар
Костин Андрей Анатольевич
Секреков Владимир Хусейнович
Тараев Игорь Владимирович
Тлеужев Адальби Билелович
Тхагалегов Тимур Лялюшевич

Шандиоров Олег Лионович

2. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Промышленность, транспорт, связь эм жол мюлк жаны бла комитетини председателине орунбасарына Тлеужев Адальби Билеловични айырырга.

3. Бу Бегим къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели
Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №26-П-П

Т. ЕГОРОВА

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламент, депутат этика эм Парламентни ишин къурау жаны бла комитетини къауумуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламентини 22-чи статьясына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламент, депутат этика эм Парламентни ишин къурау жаны бла

комитетини бу къауумун къабыл кёрюрге:
Байдаланы Магометни жашы Далхат
Чеченланы Ахматны жашы Ануар

Шандиоров Олег Лионович
Шанибов Хажисмел Рашидович
Шевченко Александр Васильевич

2. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Регламент, депутат этика эм Парламентни ишин къурау жаны бла комитетини председателине орунбасарына Шанибов Хажисмел Рашидовични айырырга.

3. Бу Бегим къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели
Нальчик шахар, 2014 жылда 25-чи сентябрьде, №27-П-П

Т. ЕГОРОВА

АКЦИЯ

Абаданла жангызлык сынамазча

Къабарты-Малкъарны Урунуу эм социальный айнытуу министерствосунда, төреге айланганчы, 1-чи октябрьде эрттенликте тогуздан ингирде алтыгъа дери республиканы жамауаты бла тюзюнлей телефон сыз жюртлюклюдю. Бу ишни баш магъанасы - къарар адамлары болмай, кеслери алларына жашаган абаданладан кёбюрек хапар билдиргеди.

Бегирекда социальный служба ладан болушлук излегенлени юсеринден.

Биреулен кюншуда, тийреде, башында айтылгъаныча, болумлары осал болган инсанланы кёре эсе, 8-800-2006607 хакъсыз номерге сёлешип, жандаурлукъ акциягъа къошумчулукъ этсе, бек ахшы боллукъду. Билдирген адамны аты ачыкъланырыкъ туюлюдо.

Ол кюн дагъыда психологдан болушлук излеген неда бир тюрлю соруулары болган жыл санлары жетген адамла да сёлеширге боллукъдула ол номерге. Телефонда дежурствода министерствону специалистлери бла психологла боллукъдула.

КЪМР-ни Урунуу эм социальный айнытуу министерствосуну пресс-службасы.

Таппандырыу

Лыжа жолла дуня стандартлагъа келиширикдиле

«Курорт Элбрус» ачыкъ акционер общество лыжа жолланы кышха август айдан окъуна хазырлап башлагъанды. Анда ишлени кёбюсю кенгертиу жаны бла барадыла. Подрядчикле аланы ташладан, ыркы суула келтирген кир-кипчикден тазалайдыла. «Азау-Мир» тау ыз бююнлюкде дуня стандартлагъа келишеди. Болсада аны бир ненча жеринде тар участкалары да барды.

Алай бла алгъаракълада «Кругозор» станциягъа жете барган жерни кенглиги (аны кесине да спортчула «труба» деп атагъандыла) жалаанда төрт бла жарым метр бола эди. Энди уа ол кыркыгъа дери кенгертилгенди. Бу жумушну тамамлар ючюн, къая ташланы энчи техника бла уаакъ этерге тыюгенди. Ызы бла аны юсюне жумушакъ таш топуракъ жайылгъанды.

Иш кёпдо, аны бла бирге уа кыйынды. Болсада борчла тамамлансала, лыжалада учаргъа

сойгенлеге эркин эм къоркъуусуз жолла жарашдырыллыкъдыла. Жолчула бардырган жумушларына уллу кёллю туюлюдоле, алайда эрттенден ингирге дери къармашадыла. Белгиленген

планнга кёре, объект кыш кезиу башланарыны аллында берилликди хайырланырыгъа.

«Курорт Элбрус» ачыкъ акционер обществову пресс-службасы.

Тинтлу

Юч жюзден артыкъ объектни ишлерин тохтатыргъа тыюгенди

Къабарты-Малкъарда от тышоу жаны бла къоркъуусулукъну жалчытыуу жорукъларына кереклисича эс бурмагъанлары ючюн бу жылны ичинде сюд органла чыгъарган оноугъа кёре, 340 объектни ишлерин тохтатыргъа тыюгенди, деп билдиргенди МЧС-ни бизни республикада баш управлениясыны пресс-службасындан.

- Жангы жылдан башлап МЧС-ни надзор бардырган бёлюмюню специалистлери республикада эки минг объектни ишин тинтгенди. Анга кёре, къауум объект башчыгъа 1684 предписание берилгенди. Аланы барысында да от тышоу жаны бла къоркъуусулукъну жалчытыуу бла байламлы 25 мингден аслам бузукълукъ ачыкъланнганы кёргозюледди.

Дагъыда сагъынлган сферада болган кемчиликлени юслери бла 2,8 минг административ протокол жазылгъанды. Бу тизмеге юридический статус-

лары болган 797 организация да киргенди.

Сюдлени тюрлю-тюрлю инстанцияларына 344 материал жиберилгенди. Аланы барысына да къаралгъандан сора къауум

объектлени ишлерин тохтатыргъа оноу этилгенди. Бююнлюкге мында кёргозюлген бузукълукъланы 23 мингден асламысы (90 проценти) кетерилгенди.

Бизни корр.

БИЛДИРИУ

Бешинчи Нарт оюнланы экинчи кесеги

28-чи сентябрьде Огъары Малкъарда бешинчи Нарт оюнланы экинчи кесеги бардырыллыкъды. Анда миллет спортдан эришиуле, маданият ишле да боллукъдула, халкъ оюнла кёргозюллюкдюле.

Хар замандача, оюнагъа Огъары Малкъардан, Бабугтенден, Ташлы-Таладан, Кенделенден, Булунгудан, Эл-Тюбюнден, Тёбен Чегемден да коман-

дала, Къырал университетни Малкъар маданият арасыны келечилери да къатышырыкъдыла.

Нарт оюнла Огъары Малкъар элни ёрге жанында талада 12 сагъатда башланырыкъдыла. Бу ишни юсюнден толу хапар билдирге сойгенле 8-928-708-26-06 телефон номерге сёлесиниле.

Къурау комитет.

Шимал Кавказ
кюн сайын

«Великий Устюг» тенгиз-аскер флотну къауумуна ноябрьде аллыкъдыла

Ючюнчо гитче ракеталы «Великий Устюг» деген кемени 21630 номерли проектин къырал сынауу ахыр атламан бардыргъандыла. «Великий Устюг» тенгиз - аскер флотну къауумуна ноябрьде алыр план барды, деп билдиргенди ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине Юг аскер округу пресс-службасындан. Кырал сынауу ахыр кезиуе кеме тенгизге чыкыгъандан сора бардырыллыкъды. Анда кемени сынауу, битеу болган саууладан атыу бла бардырыллыкъды, деп ангылатхандыла пресс-службада.

Округда айтханларына кёре, «Великий Устюг» тенгизде жюзюю эм заводда сынауладан жетишилми ётгенди, аны артиллерия установкаларын сынау да бардырылганды. Кеме алгъадан айтылган шартла тюз болгъанларын кёргозтгенди.

Ветеранлагъа эм кёп сабийли юйюрлеге - жашау журтла

Къалмукъда кёп сабийли юйюрлеге, урушлагъа къатышхан ветеранлагъа эм бюджетниклеге льготалы жашау журтла ишлерикдиле, деп билдиргенди ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине республиканы къурулуш, транспорт эм жол мюлк жаны бла министрени орунбасары Очир Карников. Аны айтханына кёре, регион «Жильё для российской семьи» деген программагъа къошулганды.

Элистада «Молодёжный» деген микрорайондагы жер участка къыралны эсебинден берилген ахча бла коммуникация ишлени бардырадыла, юйлени уа къурулуш компания ишлерикди. «Биз шёндю къурулуш ишлени бардырыллыкъла бла сёлеше турабыз, аны бла бирге къырал болушлукъну хайырланырыгъа сойгенлени къаллай бир болгъанларын билдирге кюрешебиз», - дегенди ол.

Программада айтылгъанына кёре, жашау журтланы квадрат метрини багъасы 30 минг сомдан кёп боллукъ туюлюдо. Ол регионлада багъаладан неда жашау журтланы орталыкъ рынок багъаларыны 80 процентинден бийик боллукъ туюлюдо.

Адыгееда жангы агъач фонд боллукъду

Адыгееаны агъач къалауурлары жаны агъач фондну къурау жаны бла ишлени башлагъандыла. Алагъа шёндюге дери федеральный бюджетден 600 минг сом къоратылганды. Аны юсюнден ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине агъач фондха башчылыкъ этген регион управленияны оноучусу Рашид Бельмехов билдиргенди.

Бийыл Адыгееаны агъачларына башчылыкъ этиуону агъач урлукъчулукъну управленийсына бергенди, шёндюге дери ол федеральный органларыны оноуларында болганды. Регионда урлукъчулукъну айнытуу целевой программасын жашауда бардырыгъа керекли ырыскыны федеральный бюджет төлерикди.

Биринчи халкъла аралы турист форум Махачкъалада бардырыллыкъды

«Открытый Дагестан-2014» деген биринчи халкъла аралы турист форум Махачкъалада ачыла турады. Ол бек алгъа тамамланырыкъ «Бренд нового Дагестана» деген проектни чеклеринде бардырылады, деп билдиргенди туризм жаны бла республикалы Комитетни башчысыны орунбасары Муслимат Халимбекова.

- Форумга къатышырыгъа деп заявканы Россейден 30 регион бергенди, андан сора да, жууукъ эм узакъ тыш къыраллы органла да. Проектте юч минг чакълы бир адам къатышырыкъды, - дегенди ол. Кеслерини экспозицияларын туризм эм муниципальный турист объектлени къурау жаны бла турист бёлюмю товарла эм жумушла бла жалчытырыкъ сатыу-алыу эм сервис жаны бла жумушланы объекте этерикдиле.

Школлада - айтхылы алимлени бла жазуучуланы суратлары

Волгоградны школларында шёндюге политика суратларыны орунларына атлары айтылган оруслу жазуучуланы эм алимлени суратларын салыгъыз деп айтхандыла. Аны юсюнден ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине шахарны администрациясында билдиргенди.

- Ол портретлени айтылган халда алышындыруу юсюнден башламчылыкъны районону чиновниклери эм школланы директорлары башлагъандыла, - дегенди Волгоградны администрациясында. Аны бла бирге Волгоградны школларындан бирини устазы окъуучула кеслерини губернаторларын эм мэрни танисала, аны сёгерча заты жокъду, дегенди. Усталзаны кёбюсю эсге тошуорлайдыла эм арталыда билмейдиле Волгоградда регионну эм шахарны башчысы ким болганын.

Донну ветеринарларына - эсгертме

«Ветеринарным врачам Дона» деген эсгертме орта кюнде Дондагы Ростовда жанууарлары сурууларына къажу юрешени бардырган Ростов областыны станциясына кире барган жерде ачылганды. Аны юсюнден ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине скульптураны автору Дмитрий Лындин билдиргенди.

- Биринчи ветеринарла коновала эдиле, бу скульптура ала къаллайла, Донда эм битеу Россейде да ала 200 жылны ичинде кимле болгъанларын ачыкъ кёргозтгенди. Ол кезиуде атла бек кёп эдиле, атчы деген усталыкъ да кен жайылган эди, - дегенди скульптор.

Аны айтханына кёре, эсгертме доммакъдан этилгенди, ауурлугу 700 килограмм чакълы бирди, кеси да шахар скульптуралы саналады. Ол «сёлеширге жаруулу зотды», башха айтханда, алаша пьедесталда орнатылганды эм аны къатында суратха тюшерге сойгенле болсала, «доммакъ адам» тийиши турургъа кюрешенча кёрююрюкдю.

Конференция

Ёмюрню узайтыуну амалларын излей

Жыйрма ючюнчю сентябрьде КъМКъУ-да «Медицинаны айныуу бла байламлы соруула» деген регионла аралы илму-практика конференция бардырылганды. Аны ишине РАН-ны член-корреспонденти, Европаны геронтология эм гериатрия жаны бла биригиуноню президенти, медицина илмуланы доктору, профессор Владимир Хавинсон кытышханды.

КъМКъУ-ну ректору Барасби Карамурзов битеу дуняда аты айтылган алим бизни университетте келгенин огурулу ишге санаганын айтханды. «Арт жыллада медицина эм биология жаны бла жетишимлерибиз бардыла. Октябрьде ствовой клеткалары тинген алимлени чакырганбыз. Илму тинтиуле университетте бийик даражада барырга керекдиле, аны ючюн, биз белгили алимле, энчи школла бла байламлыгыбызны кючлендирирге умутлубуз», -дегенди ол.

Владимир Хавинсон бусагъатда адам улуну ёмюрюню узунуракъ этуу уллу проблемаладан бири болганын чертгенди. «Жер башында хар инсан да къартайып алай жокъ болганды. Аны себепли битеу кыраллада да пенсиягъа чыгъар ючюн, жыл сан кепден кеп болуп барады. Россейдеча, эли беш жылларында ишлемей тохтагъаны къайда кёрлюксез? Мени акъылына кере, ол заман - жашлыкъды. Норвегияда тишируула да, эр кишиле да алтмыш жети жылларында чыгъадыла пенсиягъа, Швецияда -алтмыш беш жылларында», -дегенди Хавинсон.

Алим акъыл этгенге кере, медицина, билим беруу, илму эм башха сфералада бийик профессионал даражалары болгъанла солургъа эртте кетерге керек туююлдюле. «Интеллектден уллу байлыкъ жокъду. Иште, жашлыкъдан сора, акъыл да керекди», -дегени профессор.

Хавинсон бек кеп жашагъанлары эсгергенди: Франциядан Жанна Кальман Гиннесни китабына туюгенди- 122 жылы толуп ёлгенди, Японияда Сигечию Идзумиге 120, Россейде Варвара Семенниковагъа уа 117 жыл

болгъанда, дуняларын алышхандыла. Профессор таулада жашауну игилликлеринден бири - хауада кислоторд кеп болганыды, дегенди. Дагъыда ёмюрню узунуракъ этерик бир зат: кон сайын эрттенликде, туюше, ингирде ашаргъа керекди, кюннге бир кере ауузланганла жашауларын кысхартыдыла.

Ол жаулу азыкъланы хайырларын дан эсе хаталары кеп болганын чертгенди. Көгетлени уа не кеп да ашаргъа жарайды.

Профессор Светлана Трофимова уллу шахарлада жашагъан адамла жангъызыкъдан къыйналадыла, ол жюрек къыйыларыны хатасындан а тюрлю-тюрлю ауруула къозгъаладыла, дегенди. Бусагъатда жер башында депрессия жунчутуп тургъан он миллион адам бардыла. Ёмюрню сылтауларыны тизмесинде биринчи жерни жюрек-та

Владимир Хавинсон.

да, игилик, насып келсин деген акъыл бла жашаргъа керекди. «Мен сени кечеме», -деп айта билиу салукъгъа жолду. Бир-бирде адам кеси этген терсликлерин кесине кечалмай, ачыууну отунда кюйюп кетеди. Трофимованы акъылына кере, башхаланы кечгенлей, адам кеси-кесин да кечерге керекди.

Конференцияда хиджаманы юсюнден да айтхандыла. Ол - къан жиберуудю, ол ислам дуняда кенг жайылыпды, бусагъатда уа Европада, Америкада, да хайырланылган амалды. Тау элдеде да бу багъуу амал озгъан ёмюрледе окъуна белгили болганды. Жуукъ заманда Хавинсон Нальчикде багъуу ара ачарыкъды. Аллай арала Россейни бир-бир шахарларында жетишимли ишлеп башлагъандыла.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.
Суратла авторнудула.

Семинар-кенгеш

Сабийлеге - тап жашау халла

Сабийлени зорлукъ этиуден къоруулауну миллет фондуну правленини председатели Александр Спивак, Къабарты-Малкъаргъа келип, эки кюнню ичинде семинар-кенгеш бардыргъанды. Аны ишине КъМР-ни Урунуу эм социальный айнытуу, Билим беруу, илму эмда жаш тёлуюню ишлери жаны бла, Саулукъ сакълау министрстволарыны бёлюмлерини таматарлары, КъМР-де МВД-ны акъылбалыкъ болмагъанлары ишлери жаны бла шахар эм район бёлюмлерини, Нальчик шахарны Билим беруу эм илму, Сабийлени социальный къоруулау жаны бла департаментлерини, КъМР-де Муслийманланы дин управлениасыны, Тишируулары шахар советини келечилери да къатышхандыла. Алагъа Миллет фондуну материаллары басмаланган журналла юлешингендиле.

Александр Михайлович РФ-ни Экономиканы айнытуу министрствосуну болушлугъу бла жарашдырылган «Соци-

альный навигатор НКО-2 этап» программа жашауда бардырылганын, алай ала аны бла къалмай, сабийлени къоруулау жаны бла бек иги проектни сайлар муратда конкурс къурагъанлары билдиргенди. «Биз коммерциялы болмагъан социальный жамауат организациялагъа программаларын тап жарашдырырга юйретирикбиз, семинар-кенгешлени да ол хыйсапдан бардырабыз. Россей Федерацияны башха регионларында къарар адамлары болмай къалгъан сабийле бла ишлеу къалай кыралганын билдирирге, ол жаны бла бек иги сынауу бла, къыйын къылыкълы балачыкъланы юйретиуде жангы амалла бла шагъарейлендирирге сюебиз», -дегенди.

Ол социальный ёксюзлюкно болдурмау жаны бла право сакълаучу органла, дин, жамауат организацияла, социальный министрстволар, ведомстволар, департаментле бла бирге ишлеу кючлениргине эмда бу иште болгъан проблемаланы кетериуню хайырлы амаллары табылырларына

Александр Спивак.

ышанганын билдиргенди. Семинар-кенгешни биринчи кюнюнде сёз социальный ёксюзлюкно юсюнден баргъанды, аны сылтаулары, профилактика мадарлары социалгендиле, ол жаны бла Россейни башха регионларыны сынауларына къаралганды.

Сабийлени зорлукъ этиуден къоруулауну миллет фондуну медицина эм социальный жаны бла къоркъуулу сабийле бла ишлеген белгили Россейли специалистле 2004 жылда жарашдыргъандыла. Аны баш мураты - сабийлеге тап жашау болумла къурауду. Андан сора да, фонд социальный къоруулауда ишлегенли усталыкларын кётюрюуге, юйюрге эм сабийлеге болушлукъ этуу жаны бла технологияланы сингдириуге себеплик этеди.

Республикалы семинар-кенгешни ишине къатышханды эки кюнню ичинде сабийлени эркинликлерин къоруулау, юйюрге болушлукъ этиуде жангы амалла бла шагъарейленгендиле, кеп сорууларына да жууапла тапхандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратла авторнудула.

Къайгырыу

Льготниклеге - хакъсыз путёвкала

Социальный страхование фондуну Къабарты-Малкъарда бёлюмюне льготалы категория гражданданы Кърымгъа санаторий-курорт саулукъ сакълаугъа жиберирге ахча бёлюнгенди. Анга фонд путёвкала сатып алыккъды, деп билдиргендиле аны регион бёлюмюнден. Сагъынылган жерни саулукъ сакълау учреждениялары ноябрьде бла декабрьде тюрлю - тюрлю ауруулары болгъан льготниклени алыргъа хазырдыла.

Кърымны санаторийлерине (Саки шахарда) кеп болмай (августда) мыйларында эмда сырт сюеклеринде ауруулары болгъанла барып келгендиле. Жюрюрге онглары болмагъанла уа Бурденко атлы энчи учрежденияда багъуу курслары ётгендиле. Бу жол путёвкала ол адамлары биргелерине баргъанла да берилген эдиле.

Саулай алып айтханда, быйыл республикада жашагъан льготниклеге фонд алты жюзден аслам путёвкала бергенди. Кърымда санаторийледе саулукъну багъуу бла байламлы соруулары болгъанла (8662) 76-02-58, 76-02-62, 76-02-68 телефон номерле бла бөлешингле.

Бизни корр.

- Мухаммат, мен билгенге көре, сен университетни химия – биология факультетин жетишимли тауусханса. Тарых илмуга уа кылай бла келгенсе?

- Хау, окуууну тарых бла байламлы болмаганылыкыга, халкымы бек суйюнгөн себепли анга бир заманда да уллу келлюлюк этмегенме. Диплом алгандан сора философия кафедрала профессор Эфендиланы Салихни аспиранты болурга онг чыккыганында, бир такыйкыкы да сагыш этмей, ары келген эдим. Диссертацияны темасы «Проблемы формирования экологического сознания у народов Северного Кавказа» деп алай салыннганды.

Ишим этносну, экосфераны, адамны миллет сезимлерин да бирлешдирип тинтиуну излегенди. Аны 2003 жылда Ростовну кырал университетини культурология бла философия факультетинде кыруулаганма. Ызы бла сегиз жыл КъМКЪУ – ну философия кафедрасында студентлеге лекцияла окугганма. Жашауумда бек кыуандыргышан шартладан бири – дерслериме жаш адамла суйюп, тынгылы хазырланып келгенлери болганды. Ол кезиуде башланганды малквар тукьумланы тарыхларына сейирин да.

- Биз барыбыз да билгенибизча, сен 2006 жылда чыккыган Жангоразланы тукьум китабыны авторуса. Аны кылай жарашдырганынгы юсюнден айтсанг эди.

- Кертиси бла да, ол бек уллу иш эди. Китапны жети жюзге жууукь бети барды. Студент заманында бирге окугган Асанланы Ахматны юйюне барып, аны атасы Орусбий жазгын тукьум китаптарын кереме да, бизни да быллайбыз болса керекди, деп келеди келюме.

Сора тукьум терекни кырайма. Ол азлыкь этеди. Ызы бла архив материалланы жыйышдырып, юйюрге журюп, кеп зат жыйылады. Алты бла жарым жылны ичинде тамамлаганма аны. Ызы бла дискле, телефонланы китабын, Уллу Хорламаны юбилейине атап, «Жангоразовы – участники Великой Отечественной войны» атлы брошюра да чыгарганма. Этюрюкден не хайыр, ала дуня жарыгын кергенде, магьаналы, аруу жумушну айыпсыз толтуралганыма кыуанганма.

Аны бла тохтап кыалмай, Улбашланы Азрет эм Расул бла бирге 2010 жылда алааны тукьум китаптарын да чыгарганды. Ол да алааны бек кыуандырганын келле билдиргенди. Сау болсунла, кыйыныбызга ариу кезден кыраганла.

- Айтханыга көре, бу монографиялагы материал жыр мурат бла бир талай архивни эски документтерин тинтип чыккыганса. Анда, баям, республикабызны тарыхы бла байламлы сейир затла да тубей болурла?

- Анда тубегенлеге сейирге

кылып, аланы окуй, ары не ючюн келгеними унутуп кыйгын заманларым да эсимдеди. Сёз ючюн, сагынылгын китаптаплагы материал жыйганында, сегиз малквар эм бир кыбарты элени посемейный списокларын чыгарырга онг болганын анылаганма: Огыары Кюннюмню, Къашхатауну, Темиркханланы, Хабазны, Ысхауатны, Холамны, Чегемни, Чижокь - Къабакыны, Огыары Къажокь - Къабакыны. Алай

онгсузлугьун, мал, жер байлыгынын туура этедили. 1886 жылда эмеда 1905 – 1906 жылда Россейде перепись бардырылганды. Алада көребиз жангы элени кыаллай бир инсандан кыралганын неда эски эллеге кыаллай бир адам саны кыюлганын.

Бусагытта адамла аппаларын, ынналарын, тукьум тамырларын билерге излейди. Аны ючюн бир талай жыл мындан алгга «Посемейные списки

бла биринчи бетини жыртылгын кесекчиги барды. Аланы биреу иш этип кыруутмаганды, баям, мылы тартып, арбалагы жюклеген заманда тапсыз салынып болгандыла алай. Заманын барганы адам бетинде, башхада да сезиледи.

- Бу материалланы зарфха урурдан алгга алааны юсюнден ким бла кенгешесе?

- Сёз ючюн, ючтомлукьну алсак, анда архив материалла болганы себепли толусунлай

сорганма.

Былайда бир айтырыгымы: тарых бла байламлы китап не тюз болса да, жюз процент кертиликни биринде да табарык туюлосе. Сёз ючюн, ата – бабаларыбызны жетиге айланган телюссон санагын кезиуде биз генеалогия жорукьга таянабыз.

- Мухаммат, китаптарынгы бетлеринде тукьумдан чыккыган артистлени, поэтич чыгармачылыкларына толугуналыз этесе. Ол жаны бла фахмунгу да белгилерге суюме.

- Сау бол. Кертиси бла да, сёз ючюн, Малквар театры бусагытта башчысы Жангоразланы Мажитни неда Къабарты театры белгиле актёру Хусен Товкуевни (Жангоразладан кыралгын къабарты тукьум) ишлерине багга бергенме. Бу статьяны газет материаллагы, артистени энчи архивлерине, аланы биргелерине урунганланы айтханырына, кеслери бла ушакларыбызга көре жазганма. Ала тап, сейир болганга санай эсезиг, журюгиден кыуанам.

- Сен чыгармачылыкь ишинги магьаналыгынын неде кересе?

- Кыйыкьга олтуруп, суу жагьаланы кир – кипчикден тазалап айланганла бардыла, унутула баргын жырланы, таурухланы жыйып, аланы халкьга белгиле этер себепли жырлаганла да тубейди. Мен архивде тамаша материалланы кергенинде, ала бла халкымы танышдырмай жарарык туюлюдде деген эдим. Манга сейир керюнгөн шартла башхаланы келлеринде, эслеринде да кыалдыла деген умурт бла башлаганма бу ишни.

Ючтомлукь жандаурулукь изданианы 2013 жылда чыгарып, аны Москвадан башлап битеу уллу библиотекалагга, Книжный палатагы, миллет редакциялагга, «Эльбрусидни» фондуну, регион китапханалагга, эллимеге, республиканы тауу элдерин администрацияларына, школларына юлешгенбиз. Аны «Эльбрусидни» электрон библиотекасында да окургга боллукьду. Малквар аузуну тарыхлы жерлерини суратлары бла календар чыгарып, аны да халкьга саугалаганбыз, ёз журтларыны айтат жерлерин адамла керсонле, билсинле деген оюм бла.

- Быллай ишни тамамларга, баям, уллу ачыкь жюрек, кыаруу да керек болур?

- Кесиме сейир керюнгөн тема бла кече – кюн демей кюрегенлей турама, аны бла жашайма. Кезбаусуз айтханы, андан манга файда тошмери, кыалыкы дегенча сагыш башыма окуна келмейди. Чыгармачылыкь кесине бойсундуруп кыюды. Аны ючюн юйдегилден бирде тырман да эшитучюме (кюле).

КЪАЛАБЕКЛАНЫ НАЖАБАТ.
Суратны автор алганды.

Сейир адамла бла тубешиле

Бююнню ушакь нёгерибиз биллими, тарыхыбызга уллу кёллю болмагын уланларыбыздан бириди. Ол философия илмуланы кандидаты, талай монографияны, тукьум китапны автору Жангоразланы Хажы – Муратны жашы Мухамматды.

Аны бир кыуун тарых бла байламлы старынын газетде да басмалагынбыз, мындан ары да окуучуларыбызны ол бусагытта хазырлай тургын Беш да Тау Элни жамауатыны юсюнден материаллары бла шагьрей этер муратлыбыз. Аны себепли биз аланы авторуна бир кыуун соруу бергенбиз.

«Архивде тамаша материалланы кергенимге, ала бла халкымы танышдырмай жарарыкь туюлюдде деген эдим»

бла быланы халкьга белгиле этерге керекди деген мурат тынчылыкь бермейди.

Ол жаны бла ишими андан ары бардыра, Владикавказны, Ставропольну архивлерине тебирейме. Ол тинтиулени эсебиди «Чегемское общество. Документы», «Холамское общество. Документы», «Посемейные списки. Нальчикский округ 1886 – 1909 годы» деген ючтомлукь да.

Сора анда макулатурага хазырлап тургын эски кыабарты элни юсюнден документлеге тубеп, адамла хайырлансынла деп, аланы кесибизни архивге келтирип бергенме. Насыпха, малквар элени документлери бла иш мажалды. Ала тап халда сакъланадыла.

- Ючтомлукь китабынгы юсюнден тынгылыракь билерге суйюнгенде да болурла.

- Архивде мингле бла документле сакъланганы кимге да жашырын болмаз. Сёз ючюн, Осетияныкында миллионга жууукь барды. Ала адамланы, элени, жамауатны, жол, межкити неда кёпюр ишленгенгени юслеринденди. Ол кьадардан башда сагынылгын посемейный списокла кёзюме урунуп кыалгандыла. Нек дегенде ала бир кысыха заманын ичинде халкыны сьфатын, онглюгын,

Нальчикского округа» деген серия чыккыган эди. Алада информация Къабарты-Малкварны архивинден алыннганды. Осети-яда у бизни элге бла байламлы кеп бай материал жыйылганы себепли бу жаны бла иш бардырылгырга кереклисин анылаган эдим. Сора ол кыагытла бузулуп, гбопк басып, керексизлени санына кыошулуп, атылып башлаганларын эсге алсагь а, бу жумушну магьаналыгынын айтгырга керги болмаз.

Сора адамга не заманда да кыатында адамла сейирди. Сёз ючюн, окуучу мени аппамы аппасы ким эди, аны кыаллай бир малы болганды, кыоншуда уа кимле жашагандыла, ала бла кыаллай торлю байламлыкь журютгенди ол дегенча соруулагга мында жууап табарга боллукьду.

- Китапха бир нечча элни толугу посемейный списоклары киргенди, бирсилениккени жарымы, Малквар а жюкьду. Ол не бла байламлыды?

- Архивде сакъланган документацияны халы бла. Сёз ючюн, Холамны, Хабазны, Къашхатауну, Ысхауатны тизмелери толусунлай сакъланыпдыла, Чегемники юзюкле бла, Малкварны жыйымдыкь папкасында уа содержаниясы

алагы таянама. Анда даулаш, экили болгын жерле тубеселе, сёз ючюн, адамланы атларында, тукьумлада, тарихлине кергюзю-туде ол ёмюрню жазыучусу (писарь) кыалай кыйгын эсе да, аны тинтир амал жюкьду. Алай хар ёмюрню кесини энчилиги болганына эсбусагь а, даулаш кезиулени подтекстлерине керетюз ангьлатырга боллукьду.

Аланы хайырланган заманда окуучугга кыалай кергюзюрге кереклигини жорукьлары Совет Союзну заманындан бери тохташдырылганды. Сёз ючюн, сёзюно ал кесиги жазылып точка салынып кыалгын эрте, мен аны ахыр кесегин тёртгюл скобкалагга алама, текстде ол энтта да кыалайды, не формада, магьанада тубегенин да эсге алмай кыюргга жерамайды.

Ол архив материалла болганы себепли ала бла тынгылы ишлерге кергеи баямды. Ючтомлукьга архив документле тошгенлери себепли аны хазырлаганымдан сора Археология институтну алимерине кергюзтгенме, ала да мында чурумла кермегенди.

Тукьум китапаны жарашдырганымда уа, кьартла бла да ушакыла болгандыла. Архивдеги шартланы аладан да

алганды, экинчи жерге энчи состав бла ишлеу жаны бла управленианы начальниги ич службаны подполковниги В.А. Ульясов, ючюнчю жерге уа КъМР-де МВД-ны жамауат низамны охранасын кыруу жаны бла управленианы начальниги полицияны полковниги Теппаланы А.М. чыккыгандыла.

КъМР-де МВД-ны пресс-службасы.

КОЛЛЕГИЯ

Эсепле чыгаргандыла, борчла салгандыла

Бу кюнледе КъМР-де Ич ишлени министерствосунда коллегияны жыйылуу болганды. Анга ведомствону онуючулары эм энчи составы кыатышхандыла.

Сёз бек алгга министрствону экономика кьоркьуусулукь управлениасыны начальниги кьуллугьун болжалды халда толтурган полицияны полковниги Владимир Маировха берилгенди. Ол законсуз этил спирт чыгарыуну, аны са-

тыуну ачыкьлау эм жолун кесуу не халда болганыны юсюнден айтханды.

КъМР-де МВД-ны Уголовный розсык управлениасыны начальниги полицияны полковниги Арсен Тишков кесини сёзюнде республикада транспортну

урлау, сюрюп кетиу жаны бла аманлыкьчылыкьга кьажу кереш не кьадар кыйыматлы болур ючюн, кыаллай мадарла этилгенлерине эс бурганды. Ич ишлени министри полицияны генерал-лейтенанты Сергей Васильев, сюзюлген вюпрослагга көре, мындан ары этиллик ишлени белгилегенди, ким кыаллай борч тамамларга кереклисин ачыкьлаганды.

Андан сора Россейни МВД-сыны Краснодарда университетини Нальчикде (филиалы) иш усталыкыны ёсдюрюуну Север Кавказ институтну тиринде министрствону онуючулары арасында Макаров кероходан атыудан биринчилик ючюн эришу болганды. Анда биринчи жерни КъМР-де ич ишлени министри полицияны генерал-лейтенанты Сергей Васильев

Окчуучубузну оюму

Жерлени, сууланы атларын хар ким сүйгөнчча нек тюрлендирирге керекки?

Заман оза барганы сайын, жер, суу, тау атла да тюрленедиле. Таулагъа къонактыгъа келгенле бизни ата - бабаларыбыз берген жер, суу атланы магъаналарына да эс бурмай, кеслери угъай, биз да ангыламазча, тюрлендирип айтадыла. Миллетибизни жаш тѳлюсю уа, оюм этмей, алача айтыргъа кюрешеди. Бу болум хар бирибизни да къайгъы этдирирге керекки.

Сѳз ючюн, Жылы - Суугъа жетгинчи, битеу ташлы сыртны аты Шырхылы

Шидакъ - къолда чучхурла.

-Сыртды». Санкт-петербургчу журналист «Московский комсомолец» газетде бу жерге «Сирх» деп жазганды. Къауум жылдан «Сирх» деген сѳзню орунуна «Синг» деселе, мен анга сейир этерик тюрлюме!

Хабазны бла Нарсана шахарны хараларында Ауар-Сырт деп уллу жайлыкъ барды. Кѳлле анга Аурсентх дейдиле. Бу эки ат да тюз тюрлюлдюле. Бурунгуладан келген, тюрлендирилген аты Авар-Сыртды. Белгилисича, бизни эраны биринчи минг жыллыгъында Шимал Кавказда жашагъан бири тюрк миллетлени ичинде бурунгу ааварлыла да болгандыла. Аланы шѳндю Дагъыстанда жашагъанла бла бир тюрлю байламлыкълары жокъду: ала эки тюрлю миллетдиле. Хуннланы зарауатларымы, огъесе башха тюрлю къыйынлыкъмы

жетди, кѳчюп, бусагъатдагъы Венгрияда тохтап, бу миллетни къуралууна себеплик этгени тарыхда белгилли шартды. Венгрия къыралларына Хунгария дейдиле. Бу сѳзню тамыры Хунн-гунн болганы эсленеди. Кеси кеслерине уа мадьярла дейдиле. Миллетни ата-бабаларыны къаууму бурунгулу Мажар шахардан болгъан болур.

Башында сагъынылгъан элден 9-10 къычырым огъары барсакъ, Уллу Лахран, Гитче Лахран эм Къарангы Лахран деген къоллагъа чыгъабыз. Аланы ичлеринде жер тюрлюнде къалгъан кѳп санда юй тюрле эсленедиле. «Лахран» дюрер сѳздю дегенле бардыла. Жар-сыуыгъа, бу оюмну къаты тутханла ѳз миллетибиздендиле. Аны себепли аны магъанасын дагъыда бир керѳ ачыкъ этерге тийишли кѳреме. Биз бир затха сейир этсек, «оллох-оллох» дейбиз. «Оллох - ол уллуду, кюрлюндю деген магъананы тутады. Сѳз ючюн, кюрлючю итлеге «лохбай» дейбиз. «Лох - бай» - кюрлючю уллу. Лахран-лох-ран, уллу ыран».

Къарачай-малкъар миллетни бек эрттегили элдеринде бири Ысхауатды. Отузунчу жылладан бери анда малчыладан сора адам жашамайды. Аны Византиядача формада акъ ташладан ишленген юйлеринде сакълангандыла. Бу эл 725-727-чи жыллада араблы аскер башчыла Джиррах бла Мерванны зорлыкъларын сынар ючюн къалмаганды. Аны алайлыгъына мында табыла тургъан саут-сабала, юсюнде дуа жазыуу болгъан кѳбе да шагъат этедиле.

Ысхауат «хасауут» деген сѳзню тюрленген формасыды. Эслеп къарагъан англыларыкъды: «Хасау-журт», Хасау-Журтду алгъыннгы формасы. Баям, бу элде бурун заманлада Хасаулары жашагъан болура. «Хасау» бла Дагъыстанда Хасавюрт да бир магъаналы сѳзледиле. Хасаулары тукъым къумукълуде да тюрлюдиле.

Жылы - Суугъа жетгинчи Харбаз деген аты бла уллу къол барды. Жашаулары келген къарачайлы эм хабазчы къартла бу къолга Къар басхан дегенлерин кѳп керѳ эшиткенме. Къысхартты, тюрлендирип, орусча Харбаз, дейдиле шѳндю. Анда бурун заманлада уллу эл болганды. Ол орналгъан таланы баш жанында оюлгъан деменгилли къаланы мурдору да эсленеди, тѳгерекде уа - шыақыла.

Тузлыкъ тау.

Былтыр быллайда Ботталаны ташдан ишленген тукъым тамгъларын тапхан эдим. Бурун заманлада бу элде, Ботталандан сора, Шидакълары да жашагъандыла. Кюрлючю бир кесегине Шидакъ къол, ичи бла баргъан суугъа уа Шидакъ суу дейдиле.

Балыкъ Башыны кюрлючю жаны уллу жайлыкъды. Шѳндю алайгъа нек эсе да Бабугой дейдиле. Къарачайлы, малкъарлы малчыла уа анга жерге Бабуко деп болгандыла. Бу сѳз а Къарачайда жюрюген, бусагъатда унутулгъан адам атды.

Тузлыкъ деген тауну юсюнден энчи айтыргъа суюме. Туристлени бери ашырып келтириучю экскурсоводла, артыкъда Мария бла Виктор Котляровла, аны тюз атын айтмай, Храм Солнца дейдиле. Ала туристлени кѳп келерлерин излеп, тюрлючю таурухла жарашдырадыла.

Тауну ары да, бери да буруп къарасакъ да, жукълап тургъан вулканчыкъ болгъаны ачыкъ кѳрюнеди. Аны алайлыгъын тауну этегинде, тамам Балыкъ сууну жагъасында чыкъгъан мытыл кукурт суу ачыкълайды. Жарны къыйырына барсанг, тюрлюнден келген кукурт ийис бурунуга урады.

Жай каникуллада кюрлюла бла алайдан узакъ болмагъан Енгечли жайлыкъда атам бла туруучю эдим. Ачыкъ кюн спорую таймай бу таргъа итиничю эди. Малла, гышмылары бла чучукъ, тауну бетинде топуракны жалагъанларын кѳп керѳ кѳргенме. Кукурт сууну тыппыу, ѳрге чыгъа, хауда мылы бла къатыша, мысты тюз болуп, бу тауну бетине чѳгеди. Къарачай-малкъар миллет аны ючюн атаганды бу таугъа Тузлыкъ тау деп.

СОЛТАНЛАНЫ Магомет.
Суратла авторнудула.

Хурметлеу

Жаша, Танзиля, миллетинг ючюн

Бу конгледе «Заман» газетни эртеден бери окчуучусу Къазакъланы Борис КъМР-ни бла КъЧР-ни халкъ поэти, РФ-ни Къырал саугъасыны лауреаты Зумакулланы Танзилягъа атаган назмусун жибергенди. Газет окчуучуларыбызны аны бла шагъарей этерге суюбиз.

*Кѳп керѳ арсар болуп турдум,
Терен сагъыш эте олтурдум.
Сѳз табарим, дей фахмунга тенг,
Намысынг, бийиклигинг а кенг.*

*Мени ниет згечимсе сен,
Халкъ ийнагъы, жаша сау-эсен,*

*Кѳп жаша, халкъны къууандыра,
Фахмунг бла жарыкъландыра.
Суумаз ючюн жашау оту,
Жокъ болур ючюн жашау тоту!*

*Жаша, Танзиля, халкъинг ючюн,
Кюрлю, аны жашау кюрлючю.
Кир къондурма атына, кюреш.
Сен аяма, фахмунгу юлеш!*

*Жаздым, сѳзлени табып излей,
Аллахдан санга саулыкъ тилей.*

Жаркыу

Атларгъа бек къыйынды

Къырал жоланы къурулушларына жыл сайын уллу ырыскы бѳледиле. Болсада аланы кѳплерини халлары осалды.

Сѳз ючюн, Нартаанда 2-чи номерли школ хайырланлыгъыра берилгени анга баргъан жолга бек керѳ да ремонт этилгенди. Аны узунлугъу уа Ленин атлы орамдан башлап бир неча километрге. Эки жанында да адамла жазу жюрючю жолукъла жокъдула. Автоматинала жюрюген ызда уа асыры кѳп чунгурдан бла дуппурдан атпалаймыс.

Школчула къыш айлада окъурга къалай барлыкъдыла, деп ойларга заман болмап-амныды? КъМР-ни Билим беруу, илиму эм жаш тѳлюню ишлери жаны бла министрствосуну къуллукълары бу тийреге бир керѳ да келген болмазла ансы, быллай къыйын болуучу къалай кѳрмейдиле?

Школ болуучу орам а РСФСР-ни эм КъМАССР-ни халкъ артисти А.М. Тухунжын атын жюрютеди. Аны хурметин окъуна этселе уа элли оючулары сабийлени окъурга къыйналып жюрюгенлерин кѳрмей эселе да.

СУЛТАН ПШИБИБЕВ,
Уллу Ата журт урушчу эм урунуучу ветераны.

Ыйыктыгъа хороскон 29-чу сентябрьден 5-чи октябрьге деру

КЪОЧХАРЛА. Сиз ыйыкны ал кюрлеринде этген муратыгъызын жашауда иги бардыра билликсиз, башламчылыкъ этиуно уа орта эм байрым конглеге кюрюгюз. Шѳндю кѳп магъаналы ишлени тамам этерча кезиудю, андан сора да, сиз этген муратла эм проекте жанлы боллукъдула кѳлле. Байрым конгле халкъгъа кѳрюнмесегиз игиди.

ТАНАЛА. Сакъ болугъуз: баш конгле - интуция сизни алдаргъа боллукъду. Алай эсе, абери сатып алыргъа жаратулу кезиу тюрлюлдю. Геурюге кюнню ингириде уа жангы, иги да жетишилми кезиу башланарыкъды. Файда кѳбейирге эм къуллукъда кѳтюрлюрге ушاپ турады хал: болум сизге жаратулу. Байрым эм солгу конгледе хар не жаны бла да тири эм жетишилми боллукъсуз.

ЭГИЗЛЕ. Битеу алып айтханда, ыйык игиди. Шѳндю сиз къатыгъыздагъыла бла иги келишириксиз, алай эсе, жангы иш излегенле оюучула бла сѳлеширге къоркъмай барсыла. Жангы таншыула да хайырлы болурга ушاپ турадыла. Андан сора да, тюз оюнула этилликдиле. Жаланда орта кюн къыйын кюн боллукъду, алай эсе, ол конгле жангы ишлени башларга да керек тюрлюлдю.

АЙЫРЫЧАБАКЪЛА. Сизге керек не тюрлю затланы да жашауда бардыраллыкъсыз. Ниетми философия жаны бла излеуле бек керекдиле, ол ишде къаты жюрюкли болугъуз, алай этмегиз, аякъ юсюнде жетишилми тураллыкъ тюрлюсюз. Бир ишни къолгъа алырдан алгъа аны жети керѳ эсеплегиз. Ыйыкны бек иги кюню уа байрым кюн боллукъду.

АСЛАНЛА. Ыйыкны биринчи жарымы игиди, оюучула эм коллегаларыгъызга ишни тынгылы эте билгеннигизни кѳргюзюрюксюз. Орта конден ары сиз не къыйын борчланы да тынгылы эте барлыкъсыз. Солу конгледе жетишилмеригизге къууанырыкъсыз - алайды да, ыйыкны ахырында иги ишлериксиз.

КЫЗЛА. Ыйыкда биллигимизни ѳсдюрюрге кюрешигиз эм узакъ болмагъан жолучулукъгъа барыргъа кюрешигиз, алай эталмасызга, бек иги ишлени байрым конгледе тамаларгъа кюрешигиз. Практикалы жанын алып айтханда, ол конгле бек иги эм жетишилми боллукъдула. Байрым кюнню солу кюн бла биркидирсегиз игиди. Ишде быллай болсун дегенигиз боллукъ тюрлюлдю. Алай эсе да, шухъларыгъыз бла олтуруу, солурга болушхандан сора да, кѳп затны ангыларгъа себеплик этерикди.

БАЗМАНЛА. Баш эм геурюге конгле - артыкъ иги тюрлюлдю. Шѳндю магъаналы оюнула этерге да жарарыкъ тюрлюлдю, не тюрлю жангы жапарлагъа да иги эс буруп къарагъыз. Ыйыкны экинчи жарымы ал жарымындан эсе игиди, сизге не зат керек эсе да, аны тилерге да онугъуз боллукъду. Банкдан кредит алыргъа окъуна да. Солу конгледе шахардан тышына жуукъларыгъыз бла атаныгъыз. Алай этсегиз, бек иги солурукъсуз.

АКЪРАПЛА. Сиз бек тѳзомсюз боллукъсуз эм сынау, ахашыу амалла бла ишлериксиз. Къатыгъыздагъыла гъа да терс къарамызгъа, ала сиз жанлы болмасала. Кесигиз да бир кесек сакъ болсагъыз игиди. Орта эм байрым конгледе сиз, кертиси бла да, хар затны ангылай башларыкъсыз, ол себепден ол конгледе иги да жетишилми боллукъсуз.

САДАКЪЧЫЛА. Шѳндю коллетив бла бирге ишлесегиз игиди, башламчылыкны да кюрюгюз, фантазиягъызы да шошайтыгъыз, артыкъда жангы кезиуде бек иги болурга да кюрешегиз, орта эм байрым конгледе жетишилме. Низамгъа. Ууакъ затлагъа эм саулыкъгъа эс буругъуз. Солу конгледе юйор бюджетге къарагъыз.

ТЕКЕМЮЮЗЛЕ. Ыйыкны иги кесегинде ниет жанына мардадан озуп эс бурукъсуз. Оюучула бла байламлыкъларыгъыз иги эселе, бек тап заманды. Тюзюн айтсакъ, саркъыан суугъа къажу барыргъа кюрешу бек къыйын ишди эм хар заманда да файда келтирмейди. Ыйыкны бек иги кюнню байрым кюнню, солуу конгле уа юйге керек затны сатып алыргъа эм кесигизге къараргъа жаратулу конледиле.

СУУКЪУЙЛА. Ыйыкда сиз тири эм хар затны да эте билгенигизни кѳргюзюрюксюз, алай эсе, шѳндю жангы ишлени башларгъа тап кезиудю. Кѳлле кеслерини бизнеслерин къурауну юсюнден сагъыш этерикдиле. Орта эм байрым конгледе сизге магъаналы жапарны билдикдиле неда быллай этигиз деп айтырыкъдыла. Солуу конгли жангы жерледе неда жангы адамалы биреглерине бардырыкъсыз иги боллукъду.

ЧАБАКЪЛА. Ыйыкда сиз къатыгъыздагъыла айтханы этерге итинип турлукъсуз. Кесигизге бек сакъ боллукъсуз. Кесигизден мардадан кѳп затны излемегиз, башхалагъа да бююнугъузга олтурурча онг бермегиз. Бек жетишилми эм файдалы конгле орта эм байрым конледиле.

Жоранау

Къуралыулу эмда бийик даражада

Спортну усталары Байзуллаланы Юсюню бла Мырзаланы Хызырны хурметлерине жораланып, кѣп болмай «Геолог» спорт-комплексе грек-рим тугушудан бардырылуучу 21-чи Битеурросей эришну ѳтгенди. Быйыл кеслерини кючлерин сынарга бери къыралыбызны онбир регионундан 150-ден аслам спортчу къатышханды.

Турнирни ачылыуна Элбрус районну администрациясыны таматасы Малкъарланы Аслан, КъМР-ни Спорт эм туризм министрствосуну келечиси Аналаны Аслан, Олимпиаданы чемпионлары Мурат Карданов бла Асламбек Хуштов, Эверестге ѳрлеген, къаячы Ёлмезланы Абдул-Халим къатышхандыла. Мындагы маданият арасыны артистлери да кеслерини фахмуларын кѳргюзтгенди.

Алай бла сегиз ауурлукъда хорлагъанла: Рахим Лабазанов (Чечен Респуб-

лика), Магомед Чухалов (Дагъыстан Республика), Ираклий Каландия, Сейран Симонян (Дондагы Ростов), Вадим Аладжев (Армавир), Гамзат Юсупов (Дагъыстан Республика), Александр Головин (Краснодар край), Ислам Магомедов (Дондагы Ростов). Экинчи жерни 85 килограмм ауурлукъда Замир Жилоков алганды. Ююнчю жерлени уа Рустам Аргошоев бла Андемир Тенов.

Хорлагъанланы Элбрус районну администрациясыны бла спорт араланы

Хорлагъанланы къаууму.

келечилери, Олимпиаданы призѳру Заур Курамагомедов эм белгили тренерле бла судьяла саугъалагъандыла. Байзуллаланы бла Мырзаланы тукъумларыны келечилери бир къауум спортсменге энчи саугъала этгенди. Дагыда Элбрусну жол управлениясыны таматасы Ахматланы Мурадин, Къабарты-Малкъарда «Союз Чернобыль» Битеурросей организацияны регион бѳлюмюню таматасы Кючмезланы Алий. Арани Амиров бла Абдуллаланы Алий а кеслерини энчи саугъаларын бергенди. Аны бла къалмай, Байзуллаланы Мухтарны бла Сабанчыланы Русланны эсгере, аланы шѳхлары къурагъан призле да болгъандыла.

Турнирни хазырлагъанла жюрек ыразылыкъларын билдиредиле, бу ишде улуу себеллик этгенлери ююн Джампуланы Залимге, Хасан Кардановха, Кулийланы Жулъеннге, Байзуллаланы Магомедге, Альберт Афашаговха, Темоланы Мухтарга. Эришнуно ахырында

Элбрус районну жер-жерли самоупрвлениясыны Советини таматасы Отарланы Исмайыл, гѳжефлени алгышлай, мындан ары да улуу жетишимлеге жетерлерине ийнанганын айтханды.

Турнирни баш судьясы, халкъла аралы категориялы судья Владимир Трошевни сѳзлерине кѳре уа, эришуле бийик даражада баргъандыла, къуралгъандыла. Белгили спортчула энтта да бир кѳре кеслерин келе тургъан улуу эришулеге хазырлагъандыла, жаш спортчула уа, кеслерин сынап, белгиле бла тугушурга онг тапхандыла. Быйыл къыралда квалификацияны белгилеген багъала тюрленнгени себепли бу турнирни былтыргы статусу жокъ эди. Алай экинчи жыл мастерли турнир боллугуна ийнанганын билдиргенди ол.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий. СУРАТДА: Турнирни ачылгъаны.

ТУРНИР

Биринчи болургъа итিনিулюк

Нальчикде «Трудовые резервы» стадионда эм шахарны от ѳчюлтючулерини 2-чи номерли базалы бѳлюмюнде юч кюнню ичинде от тошоуге къажуа кюрешни республикалы эришулери болгъандыла. Алагъа 123 адам, битеу да 25 жыйымдык команда къатышхандыла. Къатышханла жыл санлары бла юч къауумга юлешингенди: абаданла, жаш адамла эм сабийле.

Ала чырмаулары болгъан 100 метре эм 4x100-метрлик эстафетага чабарга, 4-къатлы юйге басхыч бла чыгъарга эм аскер хазырлыкъларын кѳргюзторге керек эдиле. Спортчулары барысы да иги кѳрюмдюле кѳргюзтгенди. Хар команда биринчи болургъа кючюн, билимин аймагъанды.

Алай Тырныаузда от ѳчюлтючуолени 10-чу номерли бѳлюмюню командасына тенг а болмагъанды. Чырмаулары бла 100 метр узаклыккъа чабыуда аны сайи къаууму хорлагъанды. Экинчи жерге

уа быланы 1-чи номерли бѳлюмюню жаш тѳлю командасы чыккъанды.

Айхай да, профессионалланы эришулери баш магъананы тутханды. Аланы арасында биринчи жерни алыр ююн, 10-чу номерли (Тырныауз) эм 9-чу номерли (Залукокоже) эм Нальчикде специализацияланган бѳлюмню спортчулары къаты кюрешгенди. Алай бийикликге басхыч бла чыгъауда бек иги кѳрюмдюню 10-чу номерли команданы спортчулары кѳргюзтгенди. Экинчи жерге 9-чу номерли, ююнчю жерге специализацияланган

бѳлюмле чыккъандыла.

Быланы аскер хазырлыкъларына адамла артыкъда суюп къарагъандыла. Бу жаны бла эришуде биринчиликни 9-чу, экинчи жерни 19-чу (Нальчик), ююнчю уа 26-чы (Элбрус район) номерли бѳлюм болгъанды. Битеулю команда зачѳтта уа 1-чи жерни от ѳчюлтючуолени 9-чу номерли бѳлюмю, 6-чы номерли бѳ-

люм (Май район) эм ююнчю жерни 3-чу номерли бѳлюмле да (Чегем ш.) экинчи эм ююнчю жерлени алгъандыла.

Эришулени ахырында хорлагъанлагъа грамотала эм аха саугъала берилгенди.

Ратмир КОЦЕВ. КъМР-ни От тошоуге къажуа къырал службасы.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоу

**Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал**

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

БЕШПАЙЛАНЫ Муталип, (баш редактору орунбасары)
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан, (баш редактору орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис, (жууаплы секретарь)
ТЕКУЛАНЫ Хауа (жамауат-политика бѳлюмю таматасы)
САРАККУЛАНЫ Асият, (культура бѳлюмю таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиндиклерин къорулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-июнда регистрація этилгенди.

Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникация жаны бла къырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Тетраграф» ООО-чу типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

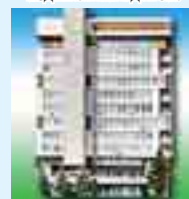
Номерге графикге кѳре 19.00 сагъатда къол салында. 20.00 сагъатда къол салынганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Жангоразланы Нажабат - дежурный редактор;
Кетенчианы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасары;
Акушуланы Феруза (1,2,3,4-ию бетле), Зезаланы Лида - (5,6,7,8-чи бетле) - корректорла.

Тиражи 2130 экз. Заказ № 1886

РЕДАКЦИЈНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы: elbor_50@mail.ru